

İstanbul Milletvekili Reşit Ülker' in, kapıcıların İş Kanunu kapsamına alınmasına dair kanun teklifi ile İstanbul Milletvekili Kaya Özdemir'in, 931 sayılı İş Kanununun 5 nci maddesinin değiştirilmesi ve bu kanuna bâzı hükümler ilâve edilmesi hakkında kanun teklifi ve Çalışma Komisyonu raporu (2/745, 2/797)

İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, kapıcıların İş Kanunu kapsamına alınmasına dair kanun teklifi (2/745)

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Kapıcıların İş Kanunu kapsamına alınmasına dair kanun teklifim gerekçesiyle birlikte sunulmuştur.

Gereğini saygıyla arz ve rica ederim.

İstanbul Milletvekili
Reşit Ülker

GEREKÇE

Bugün apartmanların kapıcılık hizmetlerinde çalışan yaklaşık olarak 250 bin kişi vardır. Yalnız İstanbul şehrinde 85 bin kapıcı vardır. Bu büyük kütle çok zor şartlar altında çalışmakta, buna karşılık her türlü teminattan yoksun bulunmaktadır.

Gerçekten de kapıcılık hizmetinde çalışanlar bir taraftan apartmanların kalorifercilik yani ateşçilik gibi çok ağır bir hizmetini gece gündüz demeden aralıksız yerine getirirken öbür taraftan da çoğu zaman asansörsüz apartmanları bütün dairelerini gitt gel hizmetlerini durmadan yerine getirirler. Kapıcı binanın her türlü emniyetinden, temizliğinden, asansörden, kaloriferden sorumludur. Buna karşılık genel olarak küçük, havasız, rutubetli insan haysiyet ve şerefi ile bağdaşamayacak yerlerde otururlar.

Kazan patlaması ile temizlik yaparken, hırsızla mücadele ederken yaralanma ve ölme olayları kapıcılar için sık sık raslanan olaylardandır.

Kapıcıların hangi işleri yapacakları belli olmadığı gibi, ne zaman işlerine son verileceği de kesin olarak belli değildir. 30 sene bir apartmana hizmet eden kapıcının bir gün hiçbir sebep gösterilmeden ve hiçbir para ödenmeden işinden atılması olağan hallerdendir.

Anayasamızın çalışma ile ilgili 42 nci maddesinde (Devlet çalışanlarının insanca yaşaması ve çalışma hayatının kararlılık içinde gelişmesi için sosyal, iktisadi ve malî tedbirlerle çalışanları korur ve çalışmaya destekler) hükmü vardır. Bu hükmü dayanarak 4 . 5 . 1964 tarihinde İnönü Hükümetleri zamanında ve Bülent Ecevit'in Çalışma Bakanlığı esnasında hatırlanan ve meclise getirilen yeni İş Kanunu tasarısında İş Kanunu bütün işyerlerinde de teşmil edilmek suretiyle kapıcıları da içine almış bulunuyordu. Fakat son Cumhurbaşkanının vetosundan sonra A. P. siyasi iktidarı 28 . 7 . 1967 tarihinde ve 931 sayılı İş Kanununun 5 nci maddesine (Konutların kapıcılık hizmetlerinde) çalışanların İş Kanununun kapsamı dışında kaldığına gösteren bir fıkra eklemek suretiyle kapıcıları ve kalorifercileri İş Kanunu dışında bırakmıştır.

Bu kanunun müzakeresinde, bu kökünden yanlış görüşün karşısına çıkmış, konuşmuş bir milletvekili olarak bu kanunun teklifimle kapıcıların haklı olan, «İş Kanununun kapsamına alınmalarını» teklif ediyorum. 5 nci maddenin 8 nci bendi kalkınca otomatik olarak kapıcılar da İş Kanunu kapsamına gireceklerdir.

Kapıcıların İş Kanunu kapsamına alınmasına dair kanun teklifi

MADDE 1. — 28 . 7 . 1967 tarih ve 931 sayılı İş Kanununun 5 nci maddesinin 1 nci fıkrasının 8 nci bendi kaldırılmıştır.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

İstanbul Milletvekili Kaya Özdemir'in, 931 sayılı İş Kanununun 5 nci maddesinin değiştirilmesi ve bu kanuna bâzı hükümler ilâve edilmesi hakkında kanun teklifi (2/797)

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

931 sayılı Kanunun 5 nci maddesinde değişiklik yapılması ve bu maddeye bir bend ilâvesiyle alâkah kanun teklifimi ilişikte takdim ediyorum.

Gerekli işlemin yapılmasını saygıyla arz ederim.

2 . 1 . 1969

K. Özdemir

İstanbul Milletvekili

İstanbul Milletvekili Kaya Özdemir'in; 931 sayılı İş Kanununun 5 nci maddesinin değiştirilmesi ve bu kanuna bâzı hükümler ilâve edilmesiyle ilgili kanun teklifi

GEREKÇE

1936 yılında kabul edilerek 3008 sayı ile yürürlüğe giren İş Kanununun günümüzün ihtiyaçlarına daha uygun bir hale getirilmesi için 1961 Anayasasının getirdiği sosyal espri dikkate alınarak İş Kanununun yeniden tedvin edildiği bilinmektedir.

931 sayılı İş Kanununun Millet Meclisinde ve Cumhuriyet Senatosunda müzakereleri sırasında gerek komisyonlarda, gerekse Genel kurullarda çeşitli maddeleri üzerinde geniş tartışmalar yapıldığı istisnalarla ilgili 5 nci madde üzerinde önemle durulduğu, çeşitli siyasi partilere mensup sayın milletvekillerinin görüşlerini etrafınca belirterek istisnaların geniş tutulmasının karşısında buldukları bilinmektedir.

Çalışanlarla çalıştıranlar arasındaki hukukî münasebetlerin düzenlenmesi amacıyla tedvin edilen kanunun 5 nci maddesiyle bu münasebetler yönünden bir boşluk bırakılmış ve bir kısım vatandaşlar kanunun getirdiği sosyal imkânlardan yararlanmaktan mahrum bırakılmışlardır. Böylelikle amacı iş ve çalışma hayatımızın çalışanlar bakımından temel haklara addedilen bâzı hususları düzenlemek, çalışanlarla çalıştıranlar arasındaki münasebetleri tek bir metin halinde toplamak olan kanunun genel gerekçesine aykırı düşecek bir maddenin kanunda yer alması müm-

kün olmuştur. Çalışanlar arasında gerek çalışma şartları, gerekse sosyal güvenlik imkânları diğerlerine nazaran ağır ve yok denecek kadar az olan konutların kapıcılık hizmetlerinde çalışanların İş Kanununun getirdiği imkânlardan yararlanamamaları gibi bir durum meydana gelmiştir.

Diğer taraftan istisnalar maddesi içerisinde yer alan çıraklarla ilgili bendde iltibasa mahal verecek bir nitelikte olup, kanun koyucunun çalışanlar yararına düzenlediği kanuna aykırı bir tatbikata vesile olacak niteliktedir. Bu bendin yeniden düzenlenmesine ve çıraklar için belirli bir yaş haddinin kanunda yer almasına zaruret hâsıl olmuştur. Yardımsevenler Derneği Merkez ve taşra atelyelerinde çalışanların durumlarında da kanundan beklenen eşitlik prensipleri zedelenmiş bulunmaktadır. Hayır kurumlarına ait ticari maksatlarla işletilen atelyelerde çalışanların sosyal güvenlik haklarından ve çalışma şartlarının düzenlenmesi imkânlarından yoksun bırakmayı kanun vâzının öngöreceği düşünülemez. Kanun teklifimle konutların kapıcılık hizmetleri gibi özel çalışma şartlarını gerektiren işlerle, çıraklar hakkında yeni esaslar getirmekte ve bâzi şartlarla İş Kanunundan yararlanmalarını öngörmekteyim.

Teklifimde yardım sevenler derneği merkez ve taşra atelyelerinde çalışanlar istisna hükümlerinin dışında bırakılmakta ve kanun kapsamına alınmamaktadırlar.

İstanbul, Ankara, İzmir, Adana ve benzeri büyük illerimizde sayıları bir hayli kabarık bulunan konutların kapıcılık hizmetlerinde çalışanların kanun kapsamına alınmaları, sosyal hukuk devletinin bir gereğidir. Bu vatandaşlarımızın kanun kapsamına alınmaları hizmet şevklerini artıracak dolayısıyla daha verimli bir çalışma düzenine girmelerini sağlayacaktır.

Kanun teklifimle Anayasanın 42 nci maddesine uygun bir görüş getirdiğim inancı içerisindeyim.

Çalışma Komisyonu raporu

Millet Meclisi

Çalışma Komisyonu

Esas No. : 2/745, 2/797

Karar No. : 8

30 . 1 . 1969

Yüksek Başkanlığa

İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, Kapıcıların İş Kanunu kapsamına alınmasına dair olan kanun teklifi ile Yine İstanbul Milletvekili Kaya Özdemir'in, 931 sayılı İş Kanununun 5 nci maddesinin değiştirilmesi ve bu kanuna bâzi hükümler ilâve edilmesi hakkındaki kanun teklifi Komisyonumuza havale olunmakla, ilgili Bakanlık temsilcisi ve teklif sahibi de hazır oldukları halde tetkik ve müzakere olundu :

Her iki teklif aynı mahiyette olması sebebiyle tevhidten müzakere edilmesine karar verildikten sonra daha şümüllü olmasına binaen İstanbul Milletvekili Kaya Özdemir'in, teklifi müzakerelere esas alındıktan sonra tümü üzerinde yapılan görüşmeler neticesinde, maddelerin müzakeresine geçildi.

931 sayılı İş Kanununun 5 nci maddesine bir (c) bendi ilâvesine mahal olmadığı müzakereler neticesinde anlaşıldığından metinden çıkartılarak birinci maddedeki bu değişiklik sebebiyle kanunun başlığı redaksiyona tabi tutuldu.

Yürürlük ve yürütmeye taallük eden ikinci ve üçüncü maddeleri kanun teklifinde olduğu gibi bırakılmış teklif Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Mevzuun önemine binaen öncelik ve ivedilikle görüşülmesi temennisiyle Genel Kurulun tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Çalışma Komisyonu Başkanı ve
bu Rapor Sözcüsü
İstanbul
K. Özdemir

Kâtip
Kars
S. Düşünsel
Afyon Karahisar
A. İ. Ulubaşlı

Ankara
H. Türkay

Ankara
R. Kuas
İmzada bulunamadı.

Erzurum
Söz hakkım mahfuzdur.
A. Şenyurt

İstanbul
O. N. Ulusoy

İzmir
H. Gümüspala

İzmir
E. Turgut

Tunceli
H. Ünlü

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ KAYA ÖZDEMİR'İN TEKLİFİ

931 sayılı İş Kanununun 5 nci maddesinin değiştirilmesi ve bu kanuna bâzı hükümler ilâve edilmesiyle ilgili Kanun

MADDE 1. — 28 . 7 . 1967 tarih ve 931 sayılı Kanunun 5 nci maddesinin birinci fıkrasının 6 ncı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, 8 ve 10 ncu bendleri kaldırılmıştır. Aynı maddenin 2 nci fıkrasına aşağıda metni yazılı bend eklenmiştir.

6. — Çıraklar : (16 yaşını dolduruncaya kadar.)

2 nci fıkra :

e) Birden fazla daireyi ihtiva eden konutlarda çalışan ve çalışma şartları Çalışma Bakanlığınca hazırlanacak bir tüzükte belirtilecek olan kapıcılık hizmetleri.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

ÇALIŞMA KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

28 . 7 1967 tarih ve 931 sayılı İş Kanununun 5 nci maddesinin 1 nci fıkrasının 6 ncı bendinin değiştirilmesine, 8 ve 10 ncu maddelerinin kaldırılmasına dair kanun teklifi

MADDE 1. — 28 . 7 . 1967 tarih ve 931 sayılı İş Kanununun 5 nci maddesinin 1 nci fıkrasının 6 ncı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, 8 ve 10 ncu maddeleri kaldırılmıştır.

6. Çıraklar, (16 yaşını dolduruncaya kadar.)

MADDE 2. — Teklifin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Teklifin 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.